ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «ОБЛІК І АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» для студентів напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент” усіх форм навчання

Укладачі: Лабунська С.В.
Прокопішина О. В.

Відповідальний за випуск Пилипенко А. А.

Харків, ХНЕУ, 2012

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку
Протокол № 11 від 01.07.2011 р.

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності» для студентів напряму підготовки “Менеджмент” усіх форм навчання / Укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. - с. (Укр. мов.)

Подано завдання для перевірки набутих знань і розвитку навичок самостійної роботи зі спеціальною літературою, оволодіння та поглиблення практичного досвіду з розв’язання завдань з курсу, що вивчається.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

© Харківський національний економічний університет

© Лабунська С. В.
Прокопішина О. В.
2012

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Загальні методичні рекомендації

Визнаною рисою сучасного розвитку світової економіки є інтеграційні процеси, які відбуваються не лише на рівні міждержавних утворень, а й за рахунок активного залучення окремих суб'єктів господарювання до міжнародних ринків. Взаємодія українських підприємств з іноземними суб'єктами господарювання в ряді випадків суттєво підвищує ефективність використання ресурсів, проте вимагає організації фінансово-господарської діяльності на найвищому рівні. Здійснення операцій з іноземними контрагентами повинно відбуватися в межах не лише українського законодавства, але й міжнародного права.

Нормативно-правова база України щодо операцій в іноземній валюті характеризується швидкими змінами в області фіскальної політики; істотним негативним фактором є непрозорість процедури митного оформлення ввозу та вивозу товарів, нарахування та сплати митних платежів. Тож робота фахівця на підприємствах, що здійснюють операції в іноземній валюті вимагає додаткових знань в області зовнішньоекономічної діяльності, специфіки відображення цих господарських операцій у бухгалтерському та податковому обліку, вміння працювати з основними нормативними документами законодавства України.

Для формування цих та інших знань практичних навичок, програмою підготовки бакалаврів передбачений курс "Бухгалтерський облік та аналіз зовнішньоекономічної діяльності". У ході вивчення курсу теоретичний та практичний матеріал опановується студентами під час аудиторної та позааудиторної роботи. За кредитно-модульною системою організації навчального процесу особлива роль відводиться самостійній роботі студентів, яка передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Самостійна робота студентів по дисципліні складається з: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих питань тем за допомогою основної та додаткової літератури, законодавчих та інструктивних матеріалів; розв'язання окремих задач, підготовки до практичних занять, проміжного та підсумкового контролю.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Мета завдань до самостійної роботи студентів – не лише поглиблення теоретичних знань та набуття практичних вмінь відображення у бухгалтерському та податковому обліку операцій українських підприємств з іноземною валютою, а перш за все формування навичок самостійного творчого пошуку, інтерпретації та використання інформації для вирішення окремих практичних питань, що супроводжують облікову роботу на підприємстві.

При виконанні самостійної роботи, слід враховувати, що подані завдання складені на основі умовних даних та не мають прямого зв'язку з реальними фактами господарської діяльності конкретних підприємств, будь-який збіг з реальними суб'єктами господарювання є випадковим.

Модуль 1. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Тема 1. Особливості проведення операцій в інвалюті суб'єктами підприємницької діяльності України.

Як правило, основні операції в іноземній валюті здійснюються підприємствами-суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в процесі виконання укладених договорів з нерезидентами.

При укладанні зовнішньоторговельних контрактів обов'язковим є посилання на базисні умови постачання Incoterms-2010. Коротко базисні умови постачання охарактеризовані у табл. 1.1.

Incoterms, у першу чергу, визначають обов'язки покупця і продавця:

а) хто і за чий рахунок забезпечує транспортування по території країн продавця, покупця, транзитних країн;

б) обов'язки сторін по страхуванню вантажу;

в) обов'язки сторін по оформленню комерційної документації;

г) місце і час переходу ризиків із продавця на покупця.

Тому, застосування Incoterms дозволяє уникнути протиріч між партнерами, спрощує складання і узгодження контракту та допомагає контрагентам знайти рівноправні способи вирішення проблем, що виникають у процесі виконання зовнішньоторговельних контрактів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 1.1

Розподіл витрат між експортером (Е) та імпортером (І) згідно «Інкотермс–2010»

Базисні умови постачання	Упакування	Навантаження і доставка до основного транспорту	Митне оформлення вивозу товару	Плата за обслуговування на терміналі при вивозі	Навантаження на основний транспорт	Оплата основного транспорту	Страхування доставки	Плата за обслуговування на терміналі при ввозі	Вивантаження з основного транспорту	Митне оформлення ввозу	Доставка від основного транспорту	Вивантаження на склад покупця
1. EXW (франко-завод)	Е або І	І	І	І	І	І	І	І	І	І	І	І
2. FCA (франко-перевізник)	Е	Е*	Е	І	І	І	І	І	І	І	І	І
3. FAS (франко- вздовж борта судна)	Е	Е	Е	Е	І	І	І	І	І	І	І	І
4. FOB (франко-борт судна)	Е	Е	Е	Е	Е	І	І	І	І	І	І	І
5. CFR (вартість і фрахт)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	І	І	І	І	І
6. CIF (вартість, страхування і фрахт)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	І	І	І	І
7. CPT (доставка оплачена до …)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	Е	І	І	І	І
8. CIP (доставка і страхування оплачені до …)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	І	І	І
9. DAT (поставлено на термінал)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	І	І
10. DAP (поставлено в пункт)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І	Е	І
11. DDP (поставлено, мито оплачено)	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	І

* Постачальник несе відповідальність за навантаження тільки в разі, якщо таке навантаження відбувається на складі постачальника.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Завдання 1.1

Шість українських підприємств здійснюють операції з імпорту товарів на митну територію України. Планові витрати при здійсненні зовнішньоторговельного контракту по кожному з підприємств наведені в табл. 1.2. Виходячи з того, що всі зобов'язання підприємств виконані і курс НБУ залишався незмінним, необхідно визначити облікову вартість партій товару, що ввозяться.

Таблиця 1.2

Планові витрати за допоміжними операціями по ввезенню товарів

Показник	Од. виміру	Підприємство					
		1	2	3	4	5	6
1. Контрактна вартість партії	дол.	39 000	41 600	52 000	62 400	42 640	50 960
2. Базисна умова постачання	-	EXW	FAS	FOB	CIF	CFR	DAT
3. Вартість навантаження на автотранспорт	дол.	100	80	50	110	120	140
4. Вартість транспортування автотранспортом до порту	дол.	1 000	1 020	800	750	1 050	1 100
5. Митні платежі при вивозі вантажу	дол.	30	800	1 200	90	15	50
6. Вартість перевантаження з автотранспорту на корабель	дол.	150	160	110	250	260	300
7. Фрахт судна	дол.	7 500	8 000	10 000	12 000	8 200	9 800
8. Вартість страхування перевезення морем	дол.	90	144	190	210	161	194
9. Імпортне мито	грн.	-	1 200	2 800	3 000	5 000	10 000
10. Вартість перевантаження з корабля на автотранспорт	грн.	505	353	234	494	567	728
11. Вартість транспортування автотранспортом до складу імпортера	грн.	4 200	6 800	3 500	3 800	5 850	6 720
12. Офіційний курс НБУ	грн./дол.	8,05	8,09	8,10	8,00	10,65	8,07

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Тема 2. Особливості організації і задачі обліку в зовнішньоекономічній діяльності.

При організації облікової роботи на підприємстві, що здійснює операції в іноземній валюті, підприємство спирається на діючі нормативно-правові акти, що регулюють питання техніки та обліку зовнішньоекономічної діяльності, створює власну обліку політику, в межах, встановлених законодавством.

Середньозважені валютні курси можуть застосовуватися для цілей бухгалтерського та управлінського обліку, відповідно до цілі розрахунку відрізняється і методика такого розрахунку.

Середньозважений валютний курс для цілей бухгалтерського обліку розраховують як частку від суми добутків величин курсів НБУ і кількості днів їхньої дії в звітному місяці до кількості календарних днів цього місяця.

Для цілей управлінського обліку середньозважений валютний курс розраховується за методикою, що використовують комерційні банки для визначення доходів, витрат і фінансового результату. Міжнародною практикою для цих цілей вироблені 3 методи (ЛІФО, ФІФО, середньозваженої балансової вартості). українським підприємствам доцільно застосовувати два останніх (ФІФО, середньозваженої балансової вартості).

Питання для самостійного опрацювання

1. Предмет, об’єкт та задачі обліку ЗЕД.
2. Документальне забезпечення основних та допоміжних операцій при здійсненні ЗЕД.
3. Види посередників у сфері ЗЕД та особливості роботи з ними.

Завдання 2.1

Українська зовнішньоторговельна фірма «ЛАІН» на початок 4 кварталу мала залишок валюти на поточному рахунку в сумі 2 000 дол. США та 100 євро (табл. 2.1). Операції підприємства, проведені протягом кварталу, наведені в табл. 2.2.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 2.1

Собівартість залишку валюти за системами та методами обліку

Система обліку	Метод обліку	Собівартість 2 000 дол., грн	Собівартість 100 євро, грн
Періодична	FIFO	15 140,00	1 058,00
	LIFO	14 100,00	1 007,00
	середньозваженої вартості	14 429,00	1 036,48
Постійна	FIFO	15 140,00	1 058,00
	LIFO	14 300,00	1 019,00
	середньозваженої вартості	14 4510,80	1 046,89

Таблиця 2 2

Операції ЗТФ «ЛАІН» у 4 кварталі

Дата	Операція
05.10	іноземному покупцеві фірмі “А” у відповідності до зовнішньоторговельного контракту, укладеного на умовах EXW відвантажені товари загальною контрактною вартістю 10000 дол. США;
25.10	придбано на МВРУ 1600 ЄВРО за 2000 дол. США;
30.10	перераховано аванс іноземній фірмі “В” у сумі 1700 ЄВРО;
06.11	отримані матеріали від фірми “В” на суму 17000 ЄВРО;
10.11	на валютний рахунок зараховано оплату від фірми “А” та аванс від фірми “С” у сумі 10000 ЄВРО;
18.11	придбано на МВРУ 5300 ЄВРО за курсом МВРУ 10,9 грн/ЄВРО;
20.11	погашена заборгованість перед фірмою “В”;
25.11	відвантажена продукція власного виготовлення іноземному покупцеві фірмі “D” на загальну суму контракту, що становить 5000 дол. США;
07.12	отримана оплата від іноземного покупця фірми “D”
31.12	перераховано аванс іноземному постачальнику фірмі “Е” у сумі 13000 дол. США.

На основі цієї інформації та динаміки валютного курсу, що наведена у табл. 2.3 необхідно:

1. визначити собівартість іноземної валюти, що вибула, та собівартість залишку іноземної валюти для цілей управлінського обліку, виходячи з того, що звітним періодом є квартал.

2. визначити середньозважений валютний курс для цілей бухгалтерського обліку.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 2. 3

Динаміка валютного курсу

Період	Курс НБУ		Період	Курс НБУ	
	грн/дол.	грн/євро		грн/дол.	грн/євро
30.09 – 04.10	7,2	10,80	07.11 – 10.11	6,94	10,80
05.10 – 20.10	7,25	10,87	11.11 – 25.11	7,25	10,86
21.10 – 25.10	7,23	10,85	26.11 – 07.12	7,24	10,91
26.10 – 30.10	6,99	10,77	08.12 – 19.11	6,98	10,82
31.10 – 06.11	6,95	10,88	20.11 – 31.12	7,28	10,89

Завдання 2.2

Науково-виробниче підприємство «ВЄЄР» на початок кварталу мала залишок валюти на поточному рахунку в сумі 1 000 євро (табл. 2.4). Операції підприємства, проведені протягом кварталу, наведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.4

Собівартість залишку валюти за системами та методами обліку

Система обліку	Метод обліку	Собівартість залишку, грн
Періодична	FIFO	10 488,90
	LIFO	10 255,60
	середньозваженої вартості	10 564,80
Постійна	FIFO	10 488,90
	LIFO	10 397,80
	середньозваженої вартості	10 478,90

Таблиця 2.5

Операції НВП «ВЄЄР» у першому кварталі

Дата	Операція
1	2
27.01	придбано на МВРУ 867 дол. США за 540 ЄВРО;
30.01	отримано аванс від іноземного покупця фірми “А” 10000 дол. США. У той же день перераховано фірмі “В” 10867 дол. США за товари, отримані у попередньому кварталі
28.02	відвантажені товари фірмі “А” на суму 18000 дол. США;

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 2.5

1	2
01.03	відвантажені товари іноземному покупцеві фірмі “С” у відповідності до зовнішньоторговельного контракту, укладеного на умовах EXW, на загальну суму 20000 дол. США;
05.03	отримана решта оплати від фірми “А”, а також придбано на МВРУ 750 дол. США за 460 ЄВРО та 2250 дол. США за курсом МВРУ 7,05 грн/дол.;
06.03	на валютний рахунок зарахована оплата від фірми “С”;
07.03	перераховано фірмі “D” авансом 27000 дол. США в ході виконання імпортного контракту;
22.03	від іноземного покупця фірми “Е” отримано авансом 3000 дол. США;
31.03	отримані товари від іноземного постачальника фірми “D”, товари оприбутковані на склад. У той же день перераховано з валютного рахунка аванс фірмі “F” у сумі 5500 дол. США.

На основі цієї інформації та динаміки валютного курсу, що наведена у табл. 2.5 необхідно:

1. визначити собівартість іноземної валюти, що вибула, та собівартість залишку іноземної валюти для цілей управлінського обліку, виходячи з того, що звітним періодом є квартал.

2. визначити середньозважений валютний курс для цілей бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.6

Динаміка валютного курсу

Період	Курс НБУ		Період	Курс НБУ	
	грн/дол.	грн/євро		грн/дол.	грн/євро
01.01 – 05.01	7,20	10,00	03.03 – 05.03	7,23	10,80
0.6.01 – 20.01	7,28	10,77	06.03	7,22	10,89
21.01 – 27.01	7,22	10,78	07.03	7,21	10,85
29.01 – 30.01	7,39	10,87	08.03 – 25.03	7,09	10,82
31.01 – 27.02	7,25	10,85	26.03 – 31.03	7,05	10,81
28.02 – 02.03	7,24	10,81	01.04	7,08	10,75

Тема 3. Особливості роботи резидентів з валютними коштами.

Основною відображення в обліку підприємств, установ і організацій операцій в іноземній валюті є Положення (стандарт) бухгалтерського

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», що затверджене наказом Міністерства фінансів України №193 від 10.08.2000 р.

Згідно П(С)БО 21 грошові кошти, а також активи та зобов'язання, що будуть погашені фіксованою сумою грошових коштів вважаються монетарними статтями балансу, а отже підлягають перерахунку на дату здійснення розрахунків та на дату складання фінансової звітності. Інші статті балансу є немонетарними, відображуються в фінансовій звітності за їх історичною вартістю і не потребують перерахунку в разі зміни валютних курсів. Монетарні статті балансу відображаються у фінансовій звітності за фактичною вартістю, вплив на їх вартість зміни валютних курсів відображується в обліку підприємств шляхом нарахування курсових різниць.

Питання для самостійного опрацювання

1. Поточні торгові та неторгові операції у іноземній валюті.
2. Порядок переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів і інших банківських документів і платіжних карток через митну різницю України.
3. Штрафні санкції за порушення валютного законодавства.

Завдання 3.1

Українське підприємство ТОВ «ЛАІН» експортувало продукцію власного виготовлення на умовах DAT до Польщі. При цьому 5 вересня продукція відвантажена зі складу виробника в м. Харків, 12 вересня проведене митне оформлення вивозу продукції в режимі «експорту», продукція та відповідний пакет супроводжувальної документації передані представникові покупця, продукція фактично вивезена за межі України, 26 вересня продукція отримана на склад іноземного покупця та прийнята за кількістю без рекламацій.

Контрактна вартість експортованої продукції складає 250 000 євро, облікова вартість – 1 750 000 грн., витрати по транспортуванню до кордону України - 78 000 грн., у т.ч. ПДВ. Митне оформлення проведене у зоні розташування митного органу протягом 4 годин.

Оплата від покупця отримана двома частинами: 10 листопада – в сумі 100 000 євро та 8 лютого (наступного року) – в сумі 150 000 євро. Курси НБУ наведені в табл.3.1

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 3.1

Динаміка валютного курсу

Період	Курс НБУ, грн/євро	Період	Курс НБУ, грн/євро
1.09 – 10.09	10,2515	01.11 – 31.12	10,2208
11.09 – 20.09	10,1105	01.01 – 31.01	10,3045
21.09 – 01.11	10,0078	01.02 – 28.02	10,4518

Необхідно визначити, чи має українське підприємство зобов'язання по нарахуванню штрафних санкцій, і якщо так, то в якій сумі.

Завдання 3.2

Підприємством виконується експортна операція на умовах постачання EXW. Загальна вартість зовнішньоторговельного контракту складає 300 000 євро, облікова вартість реалізованого товару становить 1575000 грн. Необхідно, використовуючи курси валют, наведені за варіантами у табл. 3.2 та відобразивши операції в обліку, визначити суму доходу від експортної операції та витрат, пов'язаних з її виконанням, при її здійсненні за різними умовами платежу:

1) згідно укладеного контракту експортер отримує оплату після відвантаження товару та надання відповідного пакету товаросупроводжувальної документації представникові покупця;

2) згідно укладеного зовнішньоторговельного контракту відвантаження проводиться після зарахування повної оплати на поточний рахунок експортера;

3) згідно укладеного контракту імпортер зобов'язаний перерахувати авансовий платіж, що становить 50% контрактної суми, залишок оплати перераховується після відвантаження товару та передачі товаросупроводжувальної документації представникові іноземного покупця.

Таблиця 3.2

Динаміка офіційного курсу НБУ

Бухгалтерська подія	Курс НБУ, грн./євро
Зарахування авансу на поточний рахунок експортера	10,850
Відвантаження товару та передача товаро-супроводжувальної документації	10,805
Зарахування решти оплати на поточний рахунок експортера	10,800

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Завдання 3.3

Українське підприємство «ЛАІН» виконує зовнішньоторговельну угоду з придбання товару німецького походження на умовах DDP. Загальна вартість зовнішньоторговельного контракту складає 50 000 євро. Використовуючи курси валют наведені у табл. 3.3, необхідно визначити облікову вартість придбаного товару, якщо операція виконується на різних умовах платежу:

1) зовнішньоторговельним контрактом передбачена 100% передоплата;

2) за умовами контракту іноземний постачальник надає українському підприємству відстрочку платежу терміном на 60 днів після передачі товару та відповідного пакету документації;

3) відповідно до зовнішньоторговельного контракту українське підприємство зобов'язане перерахувати авансовий платіж, що становить 10% контрактної вартості товару, решта оплати перераховується у 60-дений термін з моменту отримання товару.

Таблиця 3.3

Динаміка офіційного валютного курсу

Бухгалтерська подія	Курс НБУ, грн./євро
Здійснення авансового платежу	10,750
Отримання товару та товаросупроводжувальної документації	10,800
Погашення заборгованості перед іноземним постачальником	10,905

Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства.

Основними операціями українських підприємств у сфері ЗЕД є експорт та імпорт товарів, робіт, послуг. Згідно діючого законодавства основою визнання зовнішньоторговельної операції є перехід права власності, тобто експорт та імпорт товарів, робіт, послуг можуть бути здійснені без фактичного перетинання ними митного кордону України при переході права власності від резидента до нерезидента і навпаки.

При реалізації товарів, робіт, послуг іноземним покупцям підприємства-суб'єкти ЗЕД відображають в бухгалтерському обліку доходи. Якщо в такому випадку виникає заборгованість іноземної фірми вона визнається монетарною статтею балансу і перераховується на дату здійснення операції чи складання фінансової звітності за курсом НБУ.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

При авансовій формі розрахунків заборгованість українського підприємства не є монетарною статтею, отже відображається за історичною вартістю. Отримані суми авансів при їх зарахуванні на поточні валютні рахунки не відносяться на таку дату до доходів підприємства в бухгалтерському обліку. Витрати українських підприємств, понесені в ході виконання експортних угод згідно базисних умов постачання Incoterms, відображаються у складі витрат на збут.

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні шляхи врегулювання рекламацій у зовнішній торгівлі, відображення в бухгалтерському і податковому обліку операцій по доробці, ремонту, заміні експортних товарів.
2. Бухгалтерський та податковий облік експорту при непрямому виході українського підприємства на зовнішній ринок.
3. Порядок проведення та відображення в бухгалтерському обліку експорту товарів при акредитивній формі розрахунків.
4. Особливості обліку експорту при використанні в якості валюти ціни та валюти платежу різних іноземних валют.

Завдання 4.1

Українське підприємство «ВЄЄР», платник ПДВ та податку на прибуток на загальних підставах, реалізувало на експорт продукцію власного виробництва, облікова вартість якої становить 90000 грн.

Зовнішньоторговельний контракт укладено на умовах DAT (ІНКОТЕРМС 2010) на загальну суму 25 000 євро, контрактом передбачена 100%-ва передоплата.

Транспортування товару до кордону України здійснювало стороннє підприємство, платник ПДВ та податку на прибуток на загальних підставах, рахунки якого оплачені в сумі 12 000 грн. Митні платежі перераховані на рахунки митного органу в сумі 337,50 грн.

Курс НБУ становив: на дату отримання передоплати – 10,70 грн/євро, на дату передачі продукції та відповідної товаророзпорядчої документації представнику іноземного покупця – 10,75 грн/євро.

Необхідно відобразити операції підприємства в бухгалтерському обліку, використовуючи табл. 4.1

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 4.1

Відображення в бухгалтерському обліку експорту продукції

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, євро / грн.
Зараховано аванс на поточний рахунок підприємства			
Нараховано суму витрат за транспортування			
Відображено ПДВ за нарахованими витратами			
Оплачено рахунки транспортної організації			
Нараховані витрати по митному оформленню експорту			
Оплачено за митне оформлення експорту			
Передана продукція іноземному покупцю			
Відображено нульову ставку по ПДВ при здійсненні експорту продукції			
Визначено собівартість реалізованої продукції			

Завдання 4.2

Використовуючи данні щодо зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ЛАІН», наведені в завданні 3.1, необхідно відобразити операції підприємства в бухгалтерському обліку.

Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг.

Заборгованість імпортера перед іноземним постачальником є монетарною статтею балансу, отже перераховується з визнанням курсових різниць, при авансовій формі розрахунків курсові різниці в бухгалтерському обліку імпортера не виникають, заборгованість іноземного постачальника є немонетарною статтею балансу, отже перерахунку при зміні валютного курсу не підлягає.

При придбанні товарів іноземного походження до їх облікової вартості відносяться:

суми, що сплачуються відповідно до договору постачальнику, за винятком непрямих податків;

суми ввізного мита;

суми непрямих податків у зв'язку з придбанням товарів, що не відшкодовуються підприємству;

транспортно-заготівельні витрати;

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням активів і доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання в запланованих цілях.

Не включається в первісну вартість імпортованих товарів, а відноситься до витрат того періоду, у якому вони були понесені, наднормативні втрати і нестачі товарів, відсотки за користування кредитами та витрати на збут.

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості обліку імпортних операцій з залученням посередників.
2. Особливості розрахунків по ПДВ при імпорті послуг суб'єктами господарювання, що використовують спрощену систему оподаткування.

Завдання 5.1

Українське підприємство 10 липня відвантажило продукцію власного виготовлення на експорт на умовах EXW, а через 10 днів потому отримало експортну виручку у сумі 50000 дол. США. 25.07 ця валюта біла перерахована іноземному постачальнику, з яким укладено контракт на імпорт сировини на умовах FCA на загальну суму 50000 дол. США.

Сировина та належний пакет супроводжувальної документації отримані представником українського підприємства 21 серпня, а на наступний день сировина поставлена на митний кордон України, подана ВМД, за якою серед іншого нараховане мито за ставкою 15%. Також для ввозу сировини на митну територію України проведено фіто-санітарний контроль, вартість якого склала 15000 грн.

Транспортування проведене українським АТП, платником ПДВ, згідно довідки якого вартість перевезення по території іноземної держава склала 18000 грн (без ПДВ), по території України – 10000 грн (без ПДВ). 28 серпня сировина оприбуткована на складі підприємства, 30 серпня оплачені рахунки АТП.

Залишку валюти на кінець 3 кварталу підприємство не має.

Необхідно відобразити проведені операції у бухгалтерському обліку для складання звітності за 3 квартал. Курс НБУ наведено в табл. 5.1

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 5.1

Динаміка валютного курсу

Дата	Курс НБУ, грн/дол..	Дата	Курс НБУ, грн/дол..
10.07	8,00	21.08	8,08
20.07	8,10	22.08	8,15
25.07	8,05	28.08	8,16

Завдання 5.2

Українське підприємство на 1 липня мало залишок валюти на поточному рахунку 20 000 дол. США і 10 липня відвантажило продукцію власного виготовлення на експорт на умовах EXW, а через 10 днів потому отримало експортну виручку у сумі 50 000 дол. США.

25 липня іноземному постачальнику, з яким укладено контракт на імпорт сировини на умовах FAS (м. Варна) на загальну суму 100 000 дол. США, перераховано 60% контрактної вартості авансом. 14 серпня сировина доставлена в порт м. Варна і навантажена на корабель.

Загальні витрати, пов'язані з рухом сировини від складу виробника до складу покупця складають:

навантаження та транспортування до порту м. Варна – 1 000 дол. США;

митне оформлення експорту – 100 дол. США;

перевантаження на корабель – 1 300 дол. США;

фрахт – 4 000 дол. США;

страхування перевезення морем - 700 дол. США;

перевантаження у порту м. Одеса та транспортування до складу у м. Харків – 15 000 грн. (у тому числі ПДВ);

мито за оформлення в режимі «імпорт» - 7%;

плата за митне оформлення в режимі імпорт у вихідний день протягом 3 годин.

Усі витрати, понесені українським підприємством-імпортером, оплачені 15 серпня, окрім фрахту, заборгованість з якого погашена 4 вересня, та митного оформлення в режимі «імпорт», яке проведене і оплачене 29 серпня.

Для погашення заборгованості за зовнішньоторговельним контрактом підприємство 21 вересня придбало 40 000 дол. США на МВРУ (курс МВРУ – 8,27 грн/дол. , комісійна винагорода банку – 0,3%)і

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

на наступний день використало її на цілі, зазначені у заяві на придбання іноземної валюти.

Необхідно, використовуючи курси НБУ, наведені в табл. 5.2, відобразити операції українського підприємства у бухгалтерському обліку для складання звітності за 3 квартал.

Таблиця 5.2

Динаміка валютного курсу

Дата	Курс НБУ		Дата	Курс НБУ	
	грн/дол.	грн/євро		грн/дол.	грн/євро
30.06	8,20	11,00	15.08	8,32	11,24
01.07	8,22	11,03	28.08	8,35	11,25
10.07	8,23	11,07	29.08	8,26	11,23
15.07	8,28	11,17	31.08	8,36	11,33
20.07	8,25	11,10	04.09	8,30	11,15
25.07	8,28	11,05	21.09	8,37	11,17
31.07	8,30	11,15	22.09	8,40	11,10
14.08	8,20	11,20	30.09	8,18	11,20

Модуль 2. ОБЛІК І АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗЕД.

Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту.

Порядок відображення бартерних операцій в бухгалтерському обліку залежить від того, якими активами обмінюються сторони – подібними або неподібними. При обміні подібними активами підприємство не отримує дохід, а отже в бухгалтерському обліку він не відображається. Проте, обмін активами, що мають однакову справедливу вартість та функціональне призначення при виконанні контрактів у ЗЕД практично не зустрічається. При обміні неподібними активами в рамках бартерного контракту суб'єкт ЗЕД отримує доходи, які визнаються відповідно до п. 23 П(С)БО 15 «Дохід»

Так, сума доходу за бартерним контрактом визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, які отримані або підлягають одержанню підприємством. Справедлива вартість активів - це сума, по якій може бути здійснений обмін активами або оплата зобов'язання в результаті операції між усвідомленими, зацікавленими й

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com
ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

незалежними сторонами. Однак якщо таку суму неможливо визначити вірогідно, то дохід визнається рівнім справедливій вартості активів, робіт, послуг (крім коштів і їхніх еквівалентів), які передані (п.24 П(с)БО 15).

Первісна вартість отриманих активів визначається також в залежності від того, які активи є предметом бартерної угоди.

При обміні подібними запасами первісна вартість отриманих запасів дорівнює балансової вартості переданих. Причому, якщо остання перевищує їх справедливу вартість, то балансова вартість отриманих запасів приймається на рівні справедливої вартості переданих. Різниця між справедливою й балансовою вартістю переданих запасів відноситься на витрати. Мито та інші платежі, здійснені при митному оформленні, не входять у балансову вартість імпортованих запасів.

При обміні неподібними активами первісна вартість отриманих запасів дорівнює справедливій вартості отриманих запасів. При зовнішньоекономічному бартері така вартість, як правило, визначається на підставі ВМД, оформленої в режимі «імпорт». При цьому в балансову вартість включають всі витрати, які включаються в балансову вартість при здійсненні імпортної операції, тобто мито, транспортні, заготівельні витрати, витрати на страхування та інші, якщо вони не ввійшли, відповідно до базисної умови поставки, у контрактну вартість.

До витрат, що виникають при виконанні бартерних контрактів відносять:

1) собівартість переданих активів (наданих послуг, виконаних робіт) (при обміні як подібними, так і неподібними активами), списання яких у сумі понесених на виробництво продукції (продаж товарів, виконання робіт, надання послуг) витрат відображається по дебету рахунку 90 «Собівартість реалізації» у кореспонденції з рахунками обліку активів;

2) вартість отриманих результатів робіт, послуг (у випадку обміну неподібними активами), яка може визначатися шляхом перерахування вартості цих послуг, вираженої в іноземній валюті, за курсом НБУ на дату підписання акту виконаних робіт (наданих послуг);

3) різниця між справедливою й балансовою вартістю переданих запасів (при обміні подібними активами).

При зміні валютного курсу в ході виконання бартерного контракту курсові різниці не виникають, оскільки відсутні грошові розрахунки. У такому випадку дебіторська та кредиторська заборгованості, пов'язані з виконанням експортної і імпортної частини бартерного контракту в бухгалтерському обліку вважаються немонетарними статтями балансу.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Дебіторська заборгованість за експортовані товари, що дорівнює визнаному доходу від бартерної операції, визначається за справедливою вартістю товарів, що отримані, або підлягають отриманню. Кредиторська заборгованість за імпортовані товари дорівнює їх справедливій вартості, а отже і дебіторській заборгованості. Сума заборгованості в національній валюті визначається за курсом НБУ на дату визначення справедливої вартості імпортованих активів і в подальшому при зміні валютного курсу перерахунку не підлягає. Взаємозалік кредиторської та дебіторської заборгованості проводиться на одну й ту ж саму суму.

Питання для самостійного опрацювання

1. Зустрічна торгівля та її форми.
2. Особливості укладення договорів на проведення бартерної операції.
3. Обмеження проведення бартерних операцій щодо деяких видів товарів.
4. Нормативні строки завершення бартерних операцій в сфері ЗЕД та технологія їх подовження.
5. Органи державного контролю за здійсненням зовнішньоекономічного бартеру.

Завдання 6.1

Українське підприємство реалізувало продукцію власного виготовлення на суму 75 000 євро в обмін на сировину, вартість якої за умовами договору зовнішньоекономічного бартеру складає також 75 000 євро. Облікова вартість продукції становить 500 000 грн.

Для здійснення експортної частини контракту підприємство понесло витрати по транспортуванню в межах України на суму 36 000 грн (у т.ч. ПДВ) та витрати по митному оформленню у поза робочий час митного органу (4 години); для здійснення імпортної частини контракту – відповідно 30 000 грн (у т.ч. ПДВ) та 2 години.

Курс НБУ склав: на дату реалізації продукції та митного оформлення її вивозу в режимі «експорт» - 11,0 грн/євро; на дату оприбуткування сировини та митного оформлення її ввезення в режимі «імпорт» - 10,75 грн/євро.

Необхідно відобразити операції за бартерною угодою в бухгалтерському обліку використовуючи табл. 6.1

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 6.1

Журнал реєстрації господарських операцій зовнішньоекономічного бартеру

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Експортна частина контракту			
1. Визнані витрати по транспортуванню готової продукції			
2. Відображено податковий кредит по ПДВ по отриманим послугам транспортування			
3. Оплачено за послуги транспортування продукції			
4. Перерахована плата за митне оформлення в режимі «експорт»			
5. Визнані витрати по митному оформленню у поза робочий час			
6. Визнано дохід від реалізації продукції в рамках бартерного контракту			
7. Відображено податкове зобов'язання по ПДВ			
8. Визначена собівартість реалізованої продукції			
9. На фінансовий результат віднесені доходи			
10. На фінансовий результат віднесена собівартість продукції			
11. На фінансовий результат віднесені витрати на збут			
Імпортна частина контракту			
12. Оприбутковано сировину від іноземного постачальника			
13. Перераховані платежі при митному оформленні імпорту			
14. Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
15. Визнані витрати по митному оформленню у поза робочий час			
16. Визнані витрати по транспортуванню сировини			
17. Відображено податковий кредит по ПДВ по отриманим послугам транспортування			
18. Оплачено за послуги транспортування сировини			
19. На фінансовий результат віднесені адміністративні витрати			
Заключна частина контракту			
20. Проведено взаємозалік заборгованостей			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства.

При здійсненні операцій з давальницькою сировиною в зовнішньоекономічних відносинах сировина замовника на конкретному етапі його переробки повинне становити не менш 20% загальної вартості готової продукції. У бухгалтерському обліку сировина, що вивозиться українським резидентом за межі України для переробки, відображається на субрахунку 206 «Матеріали, передані в переробку»; витрати на переробку матеріалів відображаються безпосередньо по дебету рахунків, на яких ведеться облік запасів, одержуваних з переробки: 201 «Сировина й матеріали», 25 «Напівфабрикати», 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», тощо. При одержанні матеріалів для переробки від іноземного партнера, власність на які не переходить до українського резидента, відкривається забалансовий рахунок 022 «Матеріали, прийняті для переробки». Витрати, пов'язані з переробкою, відображаються на рахунках 8 і 9 класів, згідно П(с)БО 16 «Витрати». Різниці, що виникають у ході виконання давальницьких операцій, при одержанні (виконанні) і розрахунках за послуги з переробки, при зміні курсу валют відображаються в бухгалтерському обліку на рахунках 945 «Втрати від операційної курсової різниці», 714 «Дохід від операційної курсової різниці». Курсові різниці виникають лише в тому випадку, якщо оплата послуг з переробки здійснюється в грошовому еквіваленті, без застосування авансової форми розрахунків. У випадку оплати послуг частиною готової продукції або сировини різниці не відображаються, оскільки заборгованість є немонетарною статтею балансу.

У бухгалтерському обліку операцій операційного лізингу необхідно врахувати, що прийняті в оренду основні засоби зараховуються на забалансовий рахунок орендаря 01 “Орендовані необоротні активи” за первісною вартістю орендодавця, що вказується в договорі оперативного лізингу. Вартість і нарахування амортизації об'єкта операційної оренди відображається орендодавцем на рахунках бухгалтерського обліку класу 1 «Необоротні активи». Передані в оренду основні засоби значаться на балансі орендодавця з виділенням у регістрах аналітичного обліку у відособлену групу з указанням, що дані інвентарні об'єкти передані в оренду. Дохід від операційної оренди визнається іншим операційним доходом відповідного звітного періоду на прямолінійній основі протягом

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигід пов'язаних з використанням об'єкта операційної оренди.

Питання для самостійного опрацювання

1. Законодавча база, що регулює проведення та відображення в обліку операцій з давальницькою сировиною.
2. Документальне оформлення та оподаткування операцій з давальницькою сировиною.
3. Особливості відображення операцій з давальницькою сировиною в податковому обліку та розрахунків по ПДВ.
4. Сутність та види лізингу. Техніка проведення операцій фінансового та оперативного лізингу.
5. Документування та митне оформлення лізингових операцій.
6. Особливості обліку операцій фінансового лізингу у сфері ЗЕД.
7. Види посередників у сфері ЗЕД. Особливості їх роботи. Доцільність залучення при виході на зарубіжні ринки.
8. Порядок укладення угод та техніка здійснення зовнішньоекономічних операцій комісії та консигнації.
9. Відображення в обліку українського підприємства-комітента операцій з імпорту товарів, а також операцій по реалізації товарів на експорт через комісіонера-нерезидента.
10. Відображення в обліку українського комісіонера реалізації товару на експорт і придбання імпортних товарів за договорами комісії.

Завдання 7.1

Український замовник підприємство «ЄГЄР» за контрактом з іноземним виконавцем фірмою «LAIN» вивіз для переробки давальницьку сировину (не підакцизну), облікова вартість якої складає 225 000 грн. Оплата послуг з переробки давальницької сировини в сумі 3 750 євро здійснена іноземною валютою після ввозу готової продукції. Митна вартість готової продукції склала 26 000 євро. На дату підписання акту про виконання робіт з переробки та митного оформлення ввозу готової продукції курс НБУ становив 10,50 грн/ євро, на дату митного оформлення вивозу сировини – 10,7 грн/євро, на дату оплати послуг виконавця - 10,45 грн/ євро. Митне оформлення вивозу сировини здійснене у робочий час поза місцем розташування митного органу

протягом 3 годин, ввозу готової продукції – у позаробочий час протягом 4 годин. Необхідно відобразити в обліку українського замовника операцій переробки давальницької сировини іноземним виконавцем використовуючи табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «ЄГЄР»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
1. Передано іноземному виконавцю давальницьку сировину для переробки по обліковій вартості			
2. Нараховано й перераховано за митне оформлення вивозу давальницької сировини			
3. Нараховані витрати по митному оформленню ввозу готової продукції			
4. Перераховано за митне оформлення ввозу готової продукції			
5. Перераховані суми ПДВ, нараховані при митному оформленні ввезення готової продукції			
6. Включено суму сплаченого ПДВ до складу податкового кредиту			
7. Включена у вартість готової продукції вартість давальницької сировини			
8. Включена в вартість готової продукції вартість послуг по переробці сировини			
9. Оплачено послуги переробки давальницької сировини			
10. Включена до складу витрат курсова різниця:			
11. На фінансовий результат віднесені інші витрати операційної діяльності			
12. Списана на фінансовий результат курсова різниця			

Завдання 7.2

Українським підприємством ТОВ «ВЄЄР» укладено контракт на переробку давальницької сировини іноземним виконавцем фірмою «LAIN». Згідно до умов контракту оплата послуг здійснюється давальницькою сировиною. Для вивозу давальницької сировини

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

підприємством оформлено дві ВМД: перша – на суму 140 000 євро (на частину сировини, що буде використана в ході виготовлення продукції), друга – на суму 15 000 євро (на частину сировини, що буде використана в оплату послуг переробки). Давальницька сировина та готова продукція не підлягають обкладенню митом та акцизним збором, тож при оформленні першої ВМД українським підприємством видано письмове зобов'язання про ввезення готової продукції. Курс НБУ на дату митного оформлення вивозу сировини та передачі її іноземному виконавцю склав 10,7 грн/євро. Облікова вартість сировини становить 1 380 000 грн та 146 000 грн відповідно. По завершенню переробки підписано відповідний акт (курс НБУ на дату підписання акту – 11,05 грн/євро), і після цього готова продукція ввезена на митну територію України (курс НБУ на дату митного оформлення – 11,1 грн/євро). Митна вартість готової продукції склала 155 000 євро. Для здійснення операції з давальницькою сировиною підприємство також понесло витрати по транспортуванню в межах України, яке здійснювало українське автотранспортне підприємство, неплатник ПДВ, на суми: 24 000 грн – за транспортування сировини (у т.ч. 4 000 грн – в частині, використаній в оплату послуг переробки); 20 000 грн – за транспортування готової продукції.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського замовника операцій переробки давальницької сировини іноземним виконавцем використовуючи табл. 7.2.

Таблиця 7.2

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «ВЄЄР»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Нараховані витрати за транспортування сировини, що буде використана для переробки			
Нараховані витрати за транспортування сировини, що буде використана для оплати послуг переробки			
Погашена заборгованість перед автотранспортним підприємством			
Передана іноземному виконавцю давальницька сировина в оплату послуг переробки			
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 7.2

1	2	3	4
Визначена собівартість сировини, переданої в оплату послуг			
Передана іноземному виконавцю давальницька сировина для переробки			
Вартість переробки віднесена на вартість готової продукції на основі акту виконання робіт			
Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ на основі акту виконання робіт			
Погашені податкові зобов'язання по ПДВ			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Вартість давальницької сировини віднесена на вартість готової продукції			
Перераховано ПДВ на рахунки митниці при митному оформленні ввозу готової продукції			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Нараховані витрати за транспортування готової продукції			
Погашена заборгованість перед автотранспортним підприємством			
На фінансовий результат віднесені доходи			
На фінансовий результат віднесені витрати на збут			
На фінансовий результат віднесена собівартість давальницької сировини			

Завдання 7.3

Згідно укладеного зовнішньоекономічного контракту іноземна фірма «LAIN» здійснює переробку давальницької сировини українського замовника ТОВ «ЄГЄР» і в оплату послуг отримує частину виготовленої продукції. Для вивозу давальницької сировини ТОВ «ЄГЄР» оформило дві ВМД: перша – на суму 150 000 євро (на частину сировини, що складе основу продукції, яка буде ввезена в Україну), друга – на суму 25 000 євро (на частину сировини, що складе основу продукції, яка буде використана в оплату послуг). Оскільки давальницька сировина підлягає обкладанню вивізним митом за ставкою 10% для оформлення першої ВМД також видано простий авальований вексель. Курс НБУ на дату

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

митного оформлення вивозу сировини та передачі її іноземному виконавцю склав 10,57 грн/євро. Облікова вартість сировини становить 1 600 000 грн та 276 000 грн відповідно. Контрактна вартість послуг переробки складає 25 000 євро; готової продукції, отриманої від виконавця – 175 000 євро. По завершенню переробки підписано відповідний акт (курс НБУ – 11,25 грн/євро) і залишок готової продукції ввезено на митну територію України (курс НБУ на дату митного оформлення – 11,20 грн/євро). При митному оформленні ввезення продукції погашено вексель, нараховано та оплачено ПДВ і мито за ставкою 12%; до податкового кредиту підприємством віднесена сума ПДВ, сплаченого при митному оформленні ввезення продукції.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського замовника використовуючи табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «ЄГЄР»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Видано простий авальований вексель			
Нараховане мито			
Перерахована сума мита на рахунки митниці			
Передана іноземному виконавцю давальницька сировина			
Вартість давальницької сировини віднесена на вартість готової продукції			
Вартість переробки віднесена на вартість готової продукції на основі акту виконання робіт			
Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ на основі акту виконання робіт			
Погашені податкові зобов'язання по ПДВ			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Використана частина готової продукції в оплату послуг виконавця			
Визнано податкове зобов'язання по ПДВ			
Визначена собівартість використаною готової продукції			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Погашено простий авальований вексель			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 7.3

1	2	3	4
Перераховано митні платежі на рахунки митниці при митному оформленні ввозу готової продукції			
Нараховано мито			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
На фінансовий результат віднесені доходи			
На фінансовий результат віднесена собівартість готової продукції			

Завдання 7.4

Український виконавець ввозить давальницьку сировину з Польщі на переробку, вартість якої оплачується замовником грошовими коштами після отримання готової продукції та підписання відповідного акту надання послуг.

Давальницька сировина не підлягає обкладенню акцизним збором, при її ввезені стягується мито за ставкою 15%. Контрактна вартість давальницької сировини складає 200 000 євро, послуг переробки – 25 000 євро.

Виробнича собівартість послуг складає 105 000 грн. Окрім цього підприємством понесені витрати по транспортуванню в межах України, яке здійснювалося українським підприємством платником ПДВ в сумах: 24 000 грн (у т.ч. ПДВ) за транспортування сировини та 36 000 грн (у т.ч. ПДВ) за транспортування готової продукції.

Для митного оформлення ввезення давальницької сировини підприємством надано простий авальований вексель на суму 76 000 євро. Готова продукція вивезена за межі України у встановлений строк.

Курси НБУ становили:

на дату отримання та митного оформлення ввезення давальницької сировини – 10,78 грн/євро;

на дату підписання акту надання послуг переробки – 11,09 грн/євро;

на дату отримання оплати за послуги переробки – 10,90 грн/євро

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського виконавця операції переробки давальницької сировини з оплатою грошовими коштами використовуючи табл. 7.4

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 7.4

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
1. Видано простий авальований вексель			
2. Оприбутковано на забалансовий рахунок давальницьку сировину			
3. Нараховані витрати за транспортування давальницької сировини			
4. Відображено податковий кредит по ПДВ			
5. Погашена заборгованість перед транспортним підприємством			
6. Відображено дохід від реалізації послуг переробки давальницької сировини			
7. Нараховано податкове зобов'язання			
8. Відображена собівартість наданих послуг			
9. Отримана оплата від іноземного замовника			
10. Відображена курсова різниця			
11. Нараховані витрати за транспортування готової продукції			
12. Відображено податковий кредит по ПДВ			
13. Погашена заборгованість перед транспортним підприємством			
14. Списана вартість давальницької сировини з забалансового рахунку			
15. Погашено простий авальований вексель			
16. На фінансовий результат віднесені доходи: від реалізації послуг від операційної курсової різниці			
17. На фінансовий результат віднесені собівартість наданих послуг витрати на збут			

Завдання 7.5

Українське підприємство виконує контракт на переробку давальницької сировини контрактною вартістю 200 000 євро, у т.ч. сировина вартістю 15 000 євро отримується як оплата послуг переробки. Виробнича собівартість послуг переробки склала 80 000 грн. Давальницька сировина не підлягає обкладенню митом за ставкою 10%.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

При здійсненні митного оформлення ввезення сировини надано простий авальований вексель на суму 64 000 євро. Готова продукція вивезена за межі України у встановлений строк, при цьому на рахунки митного органу перерахована плата за митне оформлення в сумі 1 680 грн.

Курси НБУ становили:

на дату отримання та митного оформлення ввезення давальницької сировини – 11,0 грн/євро;

на дату підписання акту надання послуг переробки – 11,25 грн/євро;

Необхідно відобразити в обліку українського виконавця операції переробки давальницької сировини з оплатою частиною давальницької сировини, використовуючи табл. 7.5.

Таблиця 7.5

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Видано простий авальований вексель			
Оприбутковано на забалансовий рахунок давальницьку сировину			
Перераховані митні платежі при митному оформленні ввезення частини сировини, отриманої як оплата послуг переробки			
Нараховано мито			
Відображено право на податковий кредит по ПДВ			
Оприбутковано сировину, отриману від замовника як оплата послуг переробки			
Відображено дохід від реалізації послуг по переробці давальницької сировини			
Нараховано податкове зобов'язання			
Відображена собівартість наданих послуг			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Нараховані витрати по митному оформленню вивезення продукції			
Перерахована плата за митне оформлення			
Списана вартість давльницької сировини з забалансового рахунку			
Погашено простий авальований вексель			
На фінансовий результат віднесені: а) доходи від реалізації послуг б) собівартість наданих послуг в) витрати на збут			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Завдання 7.6

Українське підприємство виконує контракт на переробку давальницької сировини контрактною вартістю 250 000 євро, з якої згідно до технічних умов переробки буде отримано 1 000 одиниць готової продукції. В оплату послуг українське підприємство отримало 100 одиниць готової продукції, контрактна вартість послуг переробки склала 30 000 євро, виробнича собівартість - 170 000 грн.

Давальницька сировина не підлягає обкладенню акцизним збором, при її ввезені стягується мито за ставкою 10%. При здійсненні митного оформлення ввезення сировини надано простий авальований вексель на суму 80 000 євро (у т.ч. мито – 10 000 євро, ПДВ – 22 000 євро).

Готова продукція вивезена за межі України у встановлений строк..

Курси НБУ становили:

на дату отримання та митного оформлення ввезення давальницької сировини – 11,0 грн/євро;

на дату підписання акту надання послуг переробки – 10,85 грн/євро;

на дату оприбуткування на митного оформлення готової продукції – 11,2 грн/євро;

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського виконавця операції переробки давальницької сировини з оплатою частиною готової продукції використовуючи табл. 7.6.

Таблиця 7.6

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Видано простий авальований вексель			
Оприбутковано на забалансовий рахунок давальницьку сировину			
Відображено дохід від реалізації послуг переробки			
Нараховано податкове зобов'язання			
Відображена собівартість наданих послуг			
Оприбуткована готова продукція, отримана як оплата послуг переробки			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Перераховані митні платежі при митному оформленні готової продукції, отриманої як оплата			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

1	2	3	4
Нараховано мито			
Відображено право на податковий кредит по ПДВ			
Списана вартість давальницької сировини з забалансового рахунку			
Погашено простий авальований вексель			
На фінансовий результат віднесені: а) доходи від реалізації послуг б) собівартість наданих послуг			

Завдання 7.7

Українське підприємство ТОВ «ЄГЄР» за умовами договору оперативного лізингу з іноземною компанією «LAIN» ввозить на митну територію України та використовує в адміністративних цілях об’єкт основних засобів. Строк оренди становить 1 квартал, вартість об'єкта лізингу - 50 000 євро, сума квартальної орендної плати (лізингових платежів) - 2 000 євро. Згідно договору ТОВ «ЄГЄР» перераховує орендодавцю лізингові платежі, зменшені на суму податку на доходи нерезидента. Валютою платежу сторонами договору обрано євро. Курс НБУ на дату отримання об'єкта лізингу та митного оформлення його ввезення склав 10,75 грн/євро; на дату нарахування орендної плати - 11,0 грн/євро, на дату перерахування - 11,1 грн/євро, на дату повернення об'єкта лізингу і митного оформлення його вивозу - 10,7 грн/євро.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського лізингоодержувача операцій за договором міжнародного оперативного лізингу, використовуючи табл. 7.7

Таблиця 7.7

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Отриманий об'єкт оперативного лізингу			
Перерахована сума ПДВ на рахунки митного органу			
Визнано право на податковий кредит			
Нараховані витрати по використанню об’єкта лізингу.			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 7.7

1	2	3	4
Нараховане податкове зобов'язання по ПДВ на контрактну вартість отриманої послуги			
Перерахована сума ПДВ			
Визнано право на податковий кредит			
Утримано податок на доходи нерезидента			
Перераховано податок на доходи нерезидента			
Перераховано орендну плату			
Відображена курсова різниця			
Повернутий лізингодавцю об'єкт оперативного лізингу			

Завдання 7.8

Українське підприємство «ЄГЄР» передало іноземній компанії «LAIN» транспортні засоби в оперативний лізинг. Вартість об'єктів оперативного лізингу, вивезених за межі митної території України, - 250 000 грн. Сума поквартальної орендної плати (лізингових платежів), вказана в договорі лізингу, - 2 500 євро. За даними бухгалтерського обліку протягом кварталу проведені амортизаційні відрахування на суму 16 000 грн. Для обліку переданих в оренду транспортних засобів згідно робочого плану рахунків ТОВ «ЄГЄР» використовує субрахунок 105.1 «Транспортні засоби передані в оренду». Курс НБУ на дату передачі об'єктів лізингу склав 11,25 грн/євро; на дату нарахування орендної плати - 11,15 грн/євро, на дату отримання плати - 11,10 грн/євро.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку українського лізингодавця операції за договором міжнародного оперативного лізингу, використовуючи табл. 7.8

Таблиця 7.8

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Передані транспортні засоби в оперативний лізинг нерезиденту			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 7.8

1	2	3	4
Проведені амортизаційні відрахування вартості об'єктів, переданих в оренду			
Нарахована орендну плата			
Нараховане податкове зобов'язання по ПДВ			
Отримана оплата від нерезидента			
Відображена курсова різниця			
На фінансовий результат віднесені: а) доходи від операційної оренди активів б) операційна курсова різниця в) витрати			

Завдання 7.9

Українське підприємство ТОВ «ІНВІ» (комітент) уклало договір, згідно до якого українське підприємство ТОВ «ЄГЄР» (комісіонер) зобов'язується придбати за рахунок комітента, ввезти на митну територію України та передати комітенту товари іноземного виробництва.

За здійснення операції передбачена комісійна винагорода в сумі 75 000 грн. (у т.ч. ПДВ). Для придбання товарів комітентом перераховано на поточний рахунок комісіонера 2 950 000 грн., після чого комісіонер придбав іноземну валюту в сумі 210 000 євро на МВРУ за курсом 11,3 грн/євро (курс НБУ – 10,7 грн/євро, комісійна винагорода банку – 0,25%) і в той же день перерахував її іноземному постачальнику; надалі отримав товари та здійснив їх митне оформлення в режимі «імпорт» (курс НБУ – 10,85 грн/євро), передав їх комітенту та повернув залишок невикористаних грошових коштів. Фактична собівартість послуг комісіонера склала 30 000 грн.

Згідно до робочого плану рахунків для обліку надходжень від комітента ТОВ «ЄГЄР» використовує субрахунок 681.1 «Розрахунки за авансами, одержаними від комітента».

Необхідно відобразити операції за договором комісії:

а) в бухгалтерському обліку комісіонера (табл. 7.9);

б) в бухгалтерському обліку комітента (табл. 7.10)

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 7.9

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «ЄГЄР»

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Отримані кошти від комітента			
Із поточного рахунку підприємства перераховані кошти для купівлі валюти			
На поточний рахунок отримана придбана іноземна валюта			
Відображено нарахування та сплату комісійної винагороди банку			
Відображено різницю між фактичним курсом купівлі валюти й курсом НБУ			
Перераховано аванс іноземному постачальнику			
Отримані товари від іноземного постачальника			
Перераховано ПДВ при митному оформленні імпорту товарів			
Визнано право на податковий кредит			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Визнані податкові зобов'язання по ПДВ			
Віднесені суми ПДВ на розрахунки з комітентом			
Повернуто залишок невикористаних грошових коштів комітенту			
Визнано дохід від наданих послуг комісії			
Визнано податкове зобов'язання по ПДВ			
Відображена собівартість наданих послуг комісії			
Отримана комісійна винагорода			

Таблиця 7.10

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «ІНВІ»

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Перераховані кошти комісіонеру для придбання товарів			
Визнано право на податковий кредит			
Визнані витрати, здійснені комісіонером			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 7.10

1	2	3	4
Визнані інші витрати, здійснені комісіонером			
Отримано залишок невикористаних коштів від комісіонера			
Нараховані витрати по отриманим комісійним послугам			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Перерахована комісійна винагорода комісіонеру			

Завдання 7.10

Українське підприємство ТОВ «ІНВІ» (комітент) уклало договір, згідно до якого іноземна фірма «LAIN» (комісіонер) зобов'язується придбати за рахунок комітента товари іноземного виробництва.

За здійснення операції передбачена комісійна винагорода в сумі 7 000 євро, яка сплачується після підписання акту надання послуг. Для придбання товарів комітентом перераховано на користь комісіонера 145 000 євро.

При митному оформленні ввезення товарів, митна вартість яких склала 145 000 євро, комітентом нараховано та сплачено ПДВ та мито за ставкою 10%, податковий кредит визнано в сумі ПДВ, перерахованого на рахунки митного органу.

Курс НБУ наведено в табл.7.11.

Таблиця 7.11

Динаміка валютного курсу

Дата	Курс НБУ, грн/євро
перерахування грошових коштів комісіонеру в авансовій частині	10,75
оприбуткування та митного оформлення ввезення товарів	11,05
підписання акту надання комісійних послуг	11,15
погашення заборгованості перед комісіонером	11,00

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку комітента операції імпорту за договором комісії з іноземним комісіонером, використовуючи табл. 7.12

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 7.12

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
Перераховано кошти комісіонерові для придбання товарів			
Перераховані платежі при митному оформленню ввезення товарів			
Нараховано мито			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Оприбутковані товари, придбані комісіонером			
Нарахована комісійна винагорода іноземного комісіонера			
Відображені податкові зобов'язання по ПДВ по отриманих комісійних послугах			
Погашені податкові зобов'язання по ПДВ			
Погашена заборгованість перед іноземним комісіонером			
Визнана курсова різниця			
Визнано право на податковий кредит у наступному податковому періоді			

Завдання 7.11

Українське підприємство ТОВ «ЄГЄР» (комісіонер) за договором з іноземною фірмою «LAIN» (комітент) зобов'язане ввезти на територію України товари виробництва фірми «LAIN» і реалізувати їх в Україні.

Митна вартість імпортованих товарів склала 250 000 євро. Комісійна винагорода в сумі 30 000 євро отримана після підписання акту про надання послуг та перерахування виручки від реалізації товарів комітенту. Собівартість комісійних послуг склала 185 000 грн. Товари реалізовані українським покупцям на суму 3 300 000 грн (у т.ч. ПДВ). За умовами договору комісії комісіонер перераховує виручку від реалізації в сумі 250 000 євро. Іноземна валюта придбана на МВРУ на курсом 11,7 грн/євро, комісійна винагорода банку стягується за ставкою 0,1%.

Курс НБУ наведено в табл.7.13.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Таблиця 7.13

Динаміка валютного курсу

Дата	Курс НБУ, грн/євро
отримання та митного оформлення ввезення товарів	11,00
реалізації товарів українським покупцям	10,90
зарахування придбаної іноземної валюти	10,80
перерахування виручки комітенту	10,75
підписання акту надання комісійних послуг	11,05
отримання комісійної винагороди	11,07

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку комісіонера операції імпорту за договором комісії з іноземним комітентом, використовуючи табл. 7.14

Таблиця 7.14

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Отримані товари від іноземного комітента			
Перерахована сума ПДВ при митному оформленню імпорту товарів			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Реалізовані товари українським покупцям			
Визнано податкове зобов'язання по ПДВ			
Списана вартість реалізованих товарі з позабалансового обліку			
Отримана оплата від українських покупців			
Визнана заборгованість перед комітентом			
Із поточного рахунку підприємства перераховані кошти для купівлі валюти			
На поточний рахунок отримана придбана іноземна валюта			
Відображено нарахування та сплату комісійної винагороди банку			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 7.14

1	2	3	4
Відображено різницю між фактичним курсом купівлі валюти й курсом НБУ			
Погашена заборгованість перед комітентом			
Визнана курсова різниця по коштам на валютному рахунку			
Визнана курсова різниця по розрахункам з комітентом			
Сума ПДВ, сплаченого при митному оформленні імпорту, віднесена до податкового кредиту			
Визнано дохід від надання комісійних послуг			
Визнано податкове зобов'язання по ПДВ			
Відображена собівартість наданих послуг комісії			
Отримана комісійна винагорода			
Визнана курсова різниця			

Завдання 7.12

Українське підприємство ТОВ «ЄГЄР» (комісіонер) за договором з іноземною фірмою «LAIN» (комітент) зобов'язане придбати в Україні товари, провести митне оформлення їх вивозу і надати комітентові в обумовлений строк. Оскільки контрактна вартість товарів не повинна перевищувати 60 000 євро, комітент перерахував цю суму на поточний рахунок комісіонера після укладання договору. Договором також передбачено, що компенсація вартості товарів перераховується у валюту платежу за курсом НБУ на дату першої з подій: або отримання товару від продавця, або перерахування оплати на його рахунок. Комісіонер придбав товари в українського виробника за 726 000 грн., у т.ч. ПДВ, при авансовій формі розрахунків. Для доставки товарів комітентові ТОВ «ЄГЄР» понесло витрати на транспортування в межах України, яке здійснювало українське підприємство, платник ПДВ, в сумі 48 000 грн. та оплатило за митне оформлення у позаробочий час, встановлений для митного органу 1 127 грн. Комісійна винагорода отримана комісіонером до підписання акту наданих послуг на суму 3 000 євро, собівартість наданих послуг склала 15 000 грн. Згідно до робочого плану рахунків для обліку надходжень від комітента

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

ГОВ «ЄГЄР» використовує субрахунок 685.1 «Розрахунки з комітентами».Курс НБУ склав:

на дату отримання валюти від комітента в оплату товару – 11,20 грн/євро;

на дату перерахування авансу продавцю – 11,25 грн/євро;

на дату повернення залишку невикористаної валюти – 11,17 грн/євро;

на дату отримання комісійної винагороди – 11,30 грн/євро;

на дату підписання акту надання комісійних послуг –11,28 грн/євро.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку комісіонера операції експорту за договором комісії з іноземним комітентом, використовуючи табл. 7.15

Таблиця 7.15

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Отримані кошти від іноземного комітента			
Перераховано аванс українському постачальнику товарів			
Відображено податковий кредит по ПДВ			
Отримані товари від українського постачальника			
Проведено взаємозалік заборгованостей			
Відображено різницю по заборгованості перед комітентом			
Нараховані витрати по транспортуванню товарів на експорт			
Визнано податковий кредит по ПДВ			
Оплачено за транспортування			
Перерахована плата за митне оформлення			
Нараховані витрати по митному оформленню			
Передані товари іноземному комітенту			
Визнано право на податковий кредит по ПДВ			
Перераховано залишок невикористаних коштів комітенту			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 7.15

1	2	3	4
Відображено курсову різницю при поверненні залишку коштів			
Отримана комісійна винагорода на поточний рахунок			
Визнано податкове зобов'язання по ПДВ			
Визнано дохід від надання комісійних послуг			
Зменшено дохід на суму зобов'язання по ПДВ			
Відображена собівартість наданих послуг комісії			
Проведено взаємозалік заборгованостей			

Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в інвалюті.

У бухгалтерському обліку витрати на відрядження за кордон включають у витрати за курсом НБУ на дату видачі авансу, а на суму, що перевищує такий аванс – на дату затвердження авансового звіту. Якщо за затвердженим авансовим звітом працівникові належить сума в іноземній валюті до одержання, то її перераховують за курсом НБУ на дату затвердження звіту, виплачуючи при цьому суму в національній валюті. Невитрачену частину авансу, повернуту працівником, відображають за курсом НБУ на дату надходження іноземної валюти в касу підприємства.

Витрати за відрядженнями за кордон відображають за кредитом субрахунку 372 дебету рахунків:

91, якщо відрядження пов'язане з організацією виробництва й управління цехами, ділянками й іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва;

92, коли воно стосується загального управління підприємством;

93 – при відрядженні працівників з метою збуту продукції;

94, якщо відрядження пов'язане з дослідженнями й розробками.

Питання для самостійного опрацювання

1. Формування валових витрат підприємства по відрядженням за кордон.

2. Особливості відображення в обліку розрахунків при використанні корпоративних банківських карток.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

3. Особливості декларування вивозу готівки в іноземній валюти за межі України.

Завдання 8.1

Касиром ТОВ «ЛАІН» видано співробітнику аванс на відрядження за кордон на суму 1050 грн. та 750 дол. США (курс НБУ – 8,05 грн/дол. США). Отримавши аванс співробітник придбав квиток та оформив візу, проте через зміну кон'юнктури ринку відрядження було скасоване відповідним наказом по підприємству. До авансового звіту співробітником прикладені такі документи:

копія придбаного і потім зданого квитка;

квитанція, що засвідчує повернення квитка і містить суму утриманої комісії;

оригінал квитанції про сплату за оформлення візи.

На основі затвердженого авансового звіту визнані витрати в сумі 45 дол. США за оформлення візи та 68 грн. за повернення квитка. Курс НБУ склав: на дату затвердження авансового звіту – 7,90 грн/дол. США; на дату повернення коштів до каси підприємства – 8,0 грн/дол. США. Необхідно відобразити операції ТОВ «ЛАІН» в бухгалтерському обліку (табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
	Дебет	Кредит	
Видано з каси аванс на відрядження за кордон в національній валюті			
Видано з каси аванс на відрядження за кордон в іноземній валюті			
На підставі затвердженого авансового звіту визнані витрати по оформленню візи			
На підставі затвердженого авансового звіту визнані витрати по поверненню квитка			
Отримано в касу невикористану суму авансу в національній валюті			
Отримано в касу невикористану суму авансу в іноземній валюті			
Відображено курсову різницю			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в інвалюті.

З метою нарахування відсотків за використання кредитних коштів незалежно від мети їхнього використання в бухгалтерському обліку застосовується субрахунок 684. Для обліку витрат, пов'язаних зі сплатою відсотків за користування кредитними коштами, використовується субрахунок 951.

Заборгованість за основною сумою боргу та нарахованим відсоткам за користування кредитними засобами в іноземній валюті є монетарною статтею балансу, адже її погашення здійснюється в грошовій формі. Отже, така заборгованість потребує перерахунку з використанням актуальних валютних курсів на кожну дату балансу та на дату проведення розрахунків.

Курсові різниці, що виникають в результаті перерахунку сум нарахованих відсотків, в результаті зміни офіційного курсу НБУ між датою їх нарахування та датою фактичної сплати визнаються неопераційними, адже пов’язані з обслуговуванням кредитних засобів, тобто фінансовою діяльністю підприємства.

Згідно П(с)БО 15 «Доход», відсотки, отримані за розміщення коштів на депозитах, визнаються в бухгалтерському обліку підприємства-вкладника доходом того періоду, до якого вони відносяться, виходячи з бази їхнього нарахування та терміну користування відповідними активами. Нарахування відсотків за депозитами в іноземній валюті супроводжується бухгалтерським записом по дебету субрахунка 373 та кредиту субрахунка 732.

Оскільки суми депозиту в іноземній валюті, а також нараховані відсотки за користування ними належать до повернення підприємству банківською установою в іноземній валюті, такі суми відносяться до монетарних статей балансу і потребують проведення перерахунків з визнанням курсових різниць. Так як депозитні операції з іноземною валютою відносяться до інвестиційної діяльності підприємства, визнані таким чином курсові різниці є неопераційними.

Питання для самостійного опрацювання

1. Нормативна база здійснення інвестиційної діяльності в сфері ЗЕД.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

2. Особливості здійснення та обліку зовнішньоекономічної діяльності, здійснюваної через філії та дочірні підприємства, розташовані за кордоном.

3. Особливості обліку на підприємствах, що зареєстровані у вільних економічних зонах.

Завдання 9.1

ВАТ «ЄГЄР» з метою перерахування авансу іноземному постачальнику автоматичної лінії виробництва отримало довгостроковий банківський кредит на суму 200 000 євро.

За умовами кредитного договору відсотки нараховуються щоквартально (на основі кількості календарних днів у кварталі) за ставкою 23% річних і сплачуються 3-го числа місяця, наступного за місяцем їх нарахування; погашення основної суми боргу здійснюється частинами у такому порядку: 30.06 – 25 000 євро, 31.12 – 75 000 євро, 31.03 – 100 000 євро.

Як залог використано об'єкти основних засобів, оціночна вартість якого складає 1 400 000 грн. Додаткові витрати, пов'язані з отриманням кредиту склали 5 700 грн.

Кредит зараховано на валютний рахунок підприємства 25 грудня, через два дні валютні кошти використано за цільовим призначенням. Імпортоване обладнання отримане 5 лютого на суму 200 000 євро на умовах DDP (ИНКОТЕРМС-2000). Виплата відсотків за 2 квартал була просрочена і здійснена 3 жовтня, за порушення строків виплати відсотків нарахована і сплачена пеня у розмірі 5% від суми виплачених відсотків.

Офіційні курси валют у період проведення операцій наведені у табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Динаміка валютного курсу НБУ

Дата	Курс НБУ, грн./євро	Дата	Курс НБУ, грн./євро	Дата	Курс НБУ, грн./євро
25.12	10,000	28.02	10,350	03.10	10,900
27.12	10,050	31.03	10,400	31.12	10,750
31.12	10,070	03.04	10,450	03.01	10,600
03.01	10,100	30.06	10,700	31.03	10,650
05.02	10,300	30.09	10,800	03.04	10,500

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Необхідно визначити суми відсоткових платежів та курсових різниць, що виникли при проведенні розрахунків за кредитом, а також відобразити операції по отриманню, обслуговуванню та поверненню банківського кредиту в іноземній валюті, використовуючи табл. 9.2.

Таблиця 9.2

Відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з довгостроковим банківським кредитом

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, евро/грн.
1	2	3	4	5
23.12	Здійснені додаткові витрати, пов’язані з отриманням банківського кредиту			
23.12	Оформлена застава на об’єкт основних засобів			
25.12	На поточний рахунок отримано довгостроковий банківський кредит			
27.12	Перераховано аванс іноземному постачальнику обладнання			
27.12	Відображена позитивна курсова різниця за засобами на валютному рахунку			
31.12	Відображена негативна курсова різниця за основною сумою боргу			
31.12	Нараховані відсотки за користування кредитом у 4 кварталі			
31.12	На фінансовий результат віднесені : – доходи – витрати періоду			
31.12	Частина довгострокового кредиту віднесена до поточних зобов’язань			
03.01	Перераховані відсотки за користування кредитом у 4 кварталі			
03.01	Відображена курсова різниця за нарахованими та сплаченими відсотками			
05.02	Оприбутковане обладнання від іноземного постачальника			
31.03	Нараховані відсотки за користування кредитом у 1 кварталі			
31.03	Відображені курсові різниці: – за довгостроковою частиною боргу – за поточною частиною боргу			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 9.2

1	2	3	4	5
31.03	На фінансовий результат віднесені: – курсові різниці – витрати за нарахованими відсотками			
03.04	Перераховані відсотки за користування кредитом у 1 кварталі			
03.04	Відображена курсова різниця за нарахованими та сплаченими відсотками			
30.06	Нараховані відсотки за користування кредитом у 2 кварталі			
30.06	Погашена частина основного боргу в іноземній валюті			
30.06	Відображені курсові різниці: – за погашеною частиною боргу – за довгостроковою частиною основного боргу – за поточною частиною основного боргу			
30.06	На фінансовий результат віднесені: – курсові різниці – витрати за нарахованими відсотками			
30.09	Нараховані відсотки за користування кредитом у 3 кварталі			
30.09	Відображені курсові різниці: – за простроченими відсотками			
	– за довгостроковою частиною боргу – за поточною частиною основного боргу			
30.09	На фінансовий результат віднесені: – курсові різниці – витрати за нарахованими відсотками			
03.10	Перераховані відсотки за користування кредитом у 2 та у 3 кварталах			
03.10	Відображена негативна курсова різниця за нарахованими та сплаченими відсотками			
03.10	Нарахована та перерахована пеня за просрочку виплати відсотків			
31.12	Нараховані відсотки за користування кредитом у 4 кварталі			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 9.2

1	2	3	4	5
31.12	Погашена частина основного боргу в іноземній валюті			
31.12	Відображені курсові різниці по основному боргу: – в погашеній частині – в довгостроковій частині			
31.12	На фінансовий результат віднесені: – позитивні курсові різниці – негативні курсові різниці – витрати за нарахованими відсотками – пеня			
31.12	Частина довгострокового кредиту віднесена до поточних зобов'язань			
03.01	Перераховані відсотки за користування кредитом у 4 кварталі			
03.01	Відображена курсова різниця за нарахованими та сплаченими відсотками			
31.03	Нараховані відсотки за користування кредитом у 1 кварталі			
31.03	Погашена частина основного боргу в іноземній валюті			
31.03	Відображені курсові різниці по основному боргу			
31.03	На фінансовий результат віднесені: – курсові різниці			
	– витрати за нарахованими відсотками			
03.04	Перераховані відсотки за користування кредитом у 1 кварталі			
03.04	Відображена позитивна курсова різниця за нарахованими та сплаченими відсотками			
03.04	Відображено повернення основних засобів з під застави			

Завдання 9.2

ТОВ «ІНВІ» уклало депозитний договір з уповноваженим банком на суму 100 000 євро строком на 4 місяці. Грошові кошти перераховані на спеціально відкритий депозитний рахунок 1 серпня. За умовами

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

депозитного договору на основну суму депозиту щомісячно нараховуються відсотки за ставкою 13% річних, виплата відсотків відбувається разом із поверненням основної суми внеску. Депозитний рахунок закрито 30.11. Для обліку іноземної валюти в доларах США підприємство використовує субрахунки 312.1 та 314.1.

Курси валют, що склалися у період проведення відповідних операцій, наведені в табл. 9.3.

Таблиця 9.3

Динаміка валютного курсу

Дата	Курс НБУ, грн/дол..	Дата	Курс НБУ, грн/дол..
01.08	10,430	30.09	10,529
31.08	10,480	31.10	10,727
01.09	10,499	30.11	10,777

Необхідно відобразити операції за договором депозиту з відкриттям банківського рахунку в бухгалтерському обліку ТОВ «ІНВІ» використовуючи табл. 9.4.

Таблиця 9.4

Відображення в бухгалтерському обліку операцій за договором депозиту з відкриттям банківського рахунку

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, євро/грн.
1	2	3	4	5
01.08	На депозитний рахунок перерахована сума внеску в іноземній валюті			
31.08	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за серпень			
30.09	Нараховані відсотки за депозитом у іноземній валюті за вересень			
30.09	Відображена курсова різниця з заборгованості за нарахованими відсотками			
30.09	Відображена курсова різниця за основною сумою внеску			
30.09	На фінансовий результат віднесені: – дохід за нарахованими відсотками			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Продовження табл. 9.4

1	2	3	4	5
	курсова різниця			
31.10	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за жовтень			
30.11	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за листопад			
30.11	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховано основну суму депозиту			
30.11	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховані відсотки, нараховані за депозитом			
30.09	Відображена позитивна курсова різниця з заборгованості за нарахованими відсотками			
30.09	Відображена позитивна курсова різниця за основною сумою внеску			

Завдання 9.3

Зовнішньоторговельна фірма ТОВ «ЛАІН» 20 березня отримала від іноземного покупця в рахунок поставки експортного товару аванс на суму 100 000 євро. Для отримання додаткових доходів підприємством укладено депозитний договір з банківською установою, за умовами якого на основну суму депозиту, що складає 100 000 євро, щоквартально нараховуються відсотки за ставкою 13,75% річних і зараховуються на поточний рахунок підприємства 4 числа місяця, наступного за місяцем їх нарахування. Валютні кошти внесені на депозитний рахунок 1 квітня, отримано відповідний депозитний сертифікат. Експортні товари відвантажені нерезиденту 20 квітня на умовах EXW (ІНКОТЕРМС-2010). Залишку валютних коштів на поточному рахунку підприємства станом на 30.06 та 30.09 внаслідок зовнішньоторговельних операцій підприємство не мало. Виплата відсотків за 3 квартал була прострочена і здійснена 4 січня наступного року; нарахування штрафних санкцій за прострочення виплати відсотків умовами депозитного договору не передбачено. Основна сума депозиту повернута на поточний рахунок підприємства 31 грудня. Для обліку іноземної валюти в євро підприємство використовує субрахунок 312.1.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Курси валют, що склалися за період проведення відповідних операцій, наведені у нозе. 9.5.

Таблиця 9.5

Динаміка валютного курсу

Динаміка валютного курсу НБУ

Дата	Курс НБУ, ноз./євро	Дата	Курс НБУ, ноз./євро	Дата	Курс НБУ, ноз./євро
20.03	10,673	20.04	10,910	30.09	10,716
31.03	10,815	30.06	11,005	31.12	10,768
01.04	10,863	04.07	10,958	04.01	10,862

Необхідно визначити суми відсоткових платежів та курсових різниць, що виникли при проведенні розрахунків за депозитом, а також відобразити в бухгалтерському обліку операції за депозитом з отриманням депозитного сертифікату, використовуючи нозе. 9.6

Таблиця 9.6

Відображення в бухгалтерському обліку операцій

за договором депозиту з отриманням депозитного сертифікату

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, евро/ ноз.
1	2	3	4	5
20.03	На поточний рахунок зараховано аванс від іноземного покупця			
31.03	Відображена курсова різниця за засобами на валютному рахунку			
31.03	На фінансовий результат віднесена курсова різниця			
01.04	На депозитний рахунок внесені кошти в іноземній валюті			
01.04	Відображена позитивна курсова різниця за засобами на валютному рахунку			
20.04	Відвантажені експортні товари іноземному покупцеві			
30.06	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за 2 квартал			
30.06	Відображена курсова різниця по основній сумі внеску			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Закінчення табл. 9.6

1	2	3	4	5
30.06	На фінансовий результат віднесені: – доходи від реалізації товару – доходи за нарахованими відсотками – операційна курсова різниця – неопераційна курсова різниця			
04.07	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховані відсотки, нараховані за депозитом у 2 кварталі			
04.07	Відображена негативна курсова різниця за нарахованими відсотками			
30.09	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за 3 квартал			
30.09	Відображена негативна курсова різниця по основній сумі внеску			
30.09	На фінансовий результат віднесені: – доходи за нарахованими відсотками – неопераційна курсова різниця			
31.12	Нараховані відсотки за депозитом в іноземній валюті за 4 квартал			
31.12	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховано основну суму депозиту			
31.12	Відображена негативна курсова різниця за основною сумою внеску			
31.12	Відображена негативна курсова різниця за простроченими відсотками			
31.12	На фінансовий результат віднесені: – доходи за нарахованими відсотками – неопераційна курсова різниця			
04.01	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховані відсотки, нараховані за депозитом у 3 та 4 кварталах			
04.01	Відображена позитивна курсова різниця за нарахованими відсотками			

Тема 10. Аналіз фінансово-економічних показників зовнішньоекономічної діяльності.

Економічне обґрунтування прийнятих рішень по управлінню зовнішньоекономічною діяльністю підприємств здійснюється на основі розрахунку двох груп показників.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

1. Показники ефекту, які визначаються як абсолютні величини, виражаються у відповідних грошових одиницях і являють собою різницю між результатами й витратами.

2. Показники ефективності, які визначаються на основі відношення результатів до витрат і виражаються у відносних одиницях.

Показник економічного ефекту від експорту товарів, продукції, робіт або послуг визначається таким чином:

$$ЕЕ_{екс} = Д_{екс} - В_{екс}, \quad (10.1)$$

де $ЕЕ_{екс}$ – показник економічного ефекту експорту, грн;

$Д_{екс}$ – гривневий еквівалент іноземної валюти, що отримана як виручка від реалізації, грн.;

$В_{екс}$ – повні витрати підприємства на виробництво й реалізацію експортної продукції, грн.

Показник економічної ефективності експорту $Е_{екс}$ розраховується таким чином:

$$Е_{екс} = Д_{екс} : В_{екс}, \quad (10.2)$$

де $Е_{екс}$ - показник економічної ефективності експорту, грн./грн.

Для обґрунтування доцільності експорту продукції показник економічної ефективності експорту $Е_{екс}$ порівнюють із показником ефективності виробництва й реалізації продукції на внутрішньому ринку $Е_{вн}$:

$$Е_{вн} = О_{екс} : (ВВ_{екс}+ВЗ_{вн}), \quad (10.3)$$

де $Е_{вн}$ - показник ефективності виробництва й реалізації продукції на внутрішньому ринку, грн.;

$О_{екс}$ – обсяг експорту у внутрішніх цінах, грн.;

$ВВ_{екс}$ – виробнича собівартість експортних товарів, грн.;

$ВЗ_{вн}$ – витрати на збут експортної продукції усередині країни, грн.

Необхідною умовою ефективності експорту є виконання співвідношення:

$$Е_{экс} > Е_{вн} > 1 \quad (10.4)$$

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Економічний ефект імпорту для внутрішнього споживання імпортованої продукції може бути розрахований таким чином:

$$ЕЕ_{імп} = В_{вн} – В_{імп}, \quad (10.5)$$

де $ЕЕ_{імп}$ - показник економічного ефекту від імпорту продукції для власного використання, грн.;

$В_{вн}$ - повні витрати на придбання (виготовлення) і користування продукцією, альтернативною імпортній, грн.;

$В_{імп}$ – ціна споживання імпортного товару (продукції), тобто всі витрати за весь період служби імпортного товару, продукції, грн.;

Показник економічної ефективності імпорту продукції для власного використання ($Е_{імп}$) розраховується так:

$$Е_{імп} = В_{вн} : В_{імп}, \quad (10.6)$$

Закупівля товарів за кордоном у цьому випадку буде ефективна, якщо розрахований таким чином показник $Е_{імп}$ більше одиниці. Економічний зміст даного показника в тому, що він визначає, у скільки раз імпорт продукції ефективніше закупівлі продукції на внутрішньому ринку.

Питання для самостійного опрацювання

1. Предмет, об’єкт та задачі аналізу ЗЕД.
2. Порядок представлення в Балансі активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті.
3. Відображення в Звіті про фінансові результати доходів і витрат підприємства в іноземній валюті.
4. Порядок відображення валютних цінностей підприємства при заповненні форми 3 і форми 4.
5. Аналіз ділової активності підприємства у сфері ЗЕД.
6. Оцінка раціональності використання оборотного капіталу при експорті та імпорті товарів.
7. Оцінка рівня та якості виконання зобов’язань по контрактам з іноземними партнерами.
8. Аналіз сильних та слабких сторін підприємства на зовнішньому ринку.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Завдання 10.1

Підприємство розглядає два варіанта проведення експортної операції (табл. 10.1). При цьому передбачається, що товари будуть перевозиться по залізниці до Одеси, з Одеси до Неаполя – морем.

Таблиця 10.1

Вихідні дані для вибору оптимального варіанта проведення експортної операції.

Показник	Умови експортної операції за варіантами				
	1 варіант	2 варіант	3 варіант	4 варіант	5 варіант
1. Базисна умова постачання: 1 варіант 2 варіант	 EXW DDP	 FOB CFR	 EXW DDP	 FAS CIF	 FOB DDP
2. Контрактна вартість партії товарів, євро : 1 варіант 2 варіант	 39600 45000	 30100 38080	 37500 45000	 45050 55250	 54600 67200
3. Облікова вартість партії товарів, грн	153000	140000	131250	170000	199500
4. Витрати по перевезенню товару по залізниці, грн	20520	14000	37500	42670	57120
5. Витрати по розвантаженню товару на залізниці, грн	810	728	720	901	1029
6. Витрати по навантаженню на корабель, грн	2736	1680	4200	6375	8610
7. Фрахт судна, євро	11520	5600	12000	10200	8400
8. Витрати по страхуванню перевезення морем, євро	378	350	420	544	525
9. Витрати по розвантаженню товару в порту Неаполя, євро	2160	1680	1950	2176	2625
10. Витрати по митному оформленню імпорту, євро	3600	3500	4200	3910	4200
11. Прогнозний курс на момент виконання операції, грн./ євро	10,10	10,15	10,05	10,02	10,12

Необхідно вибрати з двох варіантів постачання економічно більш вигідний постачальнику, якщо за критерій обрана сума отриманого доходу від реалізації товарів на експорт чи показник рентабельності продажів.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

Рекомендована література

Основна

1. Закон України про “Бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996 // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – № 86. С. 3 – 6.

2. Лабунська С. В. Облік операцій в іноземній валюті. Конспект лекцій / С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. - 92 с.

3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку №9,11,16, 21. // ЛІГАБізнесІнформ.

4. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Голос України № 229-230 від 04.12.2010 р.

5. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник / Єрмаченко В. Є., Лабунська С. В., Маляревська О. Г., Маляревский Ю.Д., Чечетова Н. Ф., Прокопішина О. В. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2010. – 480 с.

Додаткова

6. Валютні операції: порядок здійснення та облік / Ред. Я. Кавторєва. - Харьков: Фактор. - 2009. - 320 с.

7. Войтенко Т. Все о ВЭД . - Харьков: Фактор. - 2010. - 548 с.

8. Управління економічною безпекою зовнішньоекономінчої діяльності підприємства: обліково-аналітичні аспекти. Монографія / Ю. Д. Маляревський, С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. - 160 с.

9. Костюк Е. Импорт товаров: особенности налогообложения // налоги и бухгалтерский учет.- 2005.- № 66. – С. 18-24.

10. Новіков С. ЗЕД: облік за Податковим кодексом. - Харків: Фактор. - 2011. -272 с.

11. Трусов О., Рудяк Ю. Довідник ЗЕДівця. – Х.: Фактор, 2009. – 704 с.